

Vaststelling wijziging van de Beleidsregel Instellen onttrekkingsverboden uit oppervlaktewaterlichamen en van de beleidsregel onttrekken uit oppervlaktewater

Het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg maakt bekend dat het in zijn vergadering van 20 augustus 2024 de wijziging van de beleidsregel Instellen onttrekkingsverboden uit oppervlaktewaterlichamen en van de beleidsregel Onttrekken uit oppervlaktewater heeft vastgesteld. Tegen dit besluit kan geen rechtsmiddel worden aangewend.

Algemeen

In artikel 1.17 van de Waterschapsverordening is de bevoegdheid opgenomen dat het bestuur in geval van grote waterschaarste of in geval van dreiging van zo'n situatie, over kan gaan tot het verbieden van onttrekkingen aan oppervlaktewater. Zo nodig in afwijking van verleende vergunningen of algemene regels. In het Operationeel bestrijdingsplan droogte, vastgesteld door de directie op 30 april 2024, zijn de verschillende droogtefasen opgenomen. Ook is daarin opgenomen dat tot het beperken van onttrekkingen uit oppervlaktewaterlichamen kan worden overgegaan indien droogtefase 1 (fase geel) wordt bereikt, zie bijlage 1 bij deze beleidsregel. In de droogtefasen 2 (fase oranje) en 3 (fase rood) kunnen verdergaande beperkingen worden ingesteld. Een en ander is nader uitgewerkt in deze beleidsregel.

Verdringingsreeks

Deze beleidsregel bevat een weging van de verschillende belangen die aan de orde zijn in een situatie van (dreigend) watertekort. De nummering in onderstaande tabel geeft de rangorde van belangrijkheid aan. Vertrekpunt is de in het Besluit kwaliteit leefomgeving opgenomen verdringingsreeks (artikel 3.14 Besluit kwaliteit leefomgeving). Artikel 7.13 Besluit kwaliteit leefomgeving biedt de provincie de bevoegdheid nadere regels vast te stellen over de verdeling binnen de categorieën III en IV. Er kunnen geen wijzigingen worden aangebracht tussen de categorieën. In het Provinciaal Waterprogramma Limburg 2022-2027 is onderstaande regionale verdringingsreeks voor oppervlaktewateren in Limburg opgenomen. Deze is te beschouwen als de nadere invulling als bedoeld in artikel 7.13 Besluit kwaliteit leefomgeving.

<p>Categorie 1: Waarborgen veiligheid tegen overstroming en voorkomen van onomkeerbare schade:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. stabiliteit waterkeringen 2. het voorkomen van klink en zettingen 3. voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur <p>gaat voor</p>
<p>Categorie 2: Nutsvoorzieningen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. drinkwatervoorziening 2. energievoorziening <p>gaat voor</p>
<p>Categorie 3: Kleinschalig hoogwaardig gebruik:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tijdelijke beregening kapitaalintensieve gewassen, - verwerken van industrieel proceswater, - doorspoelen stadswateren <p>gaat voor</p>
<p>Categorie 4: Overige belangen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aquatische ecologie en waterkwaliteit: <ul style="list-style-type: none"> - minimaal debiet in beken met hoge ecologische waarde - bestrijding botulisme en blauwalgen i.v.m. ernstige risico's volksgezondheid - minimaal debiet vistrappen (tijdens vismigratie) 2. andere belangen: <ul style="list-style-type: none"> - scheepvaart (incl. recreatievaart) - landbouw - landnatuur (voor zover geen onomkeerbare schade) - koelwater industrie - overige aquatische natuurwaarden

Tabel 2: Verdringingsreeks voor oppervlaktewater met regionale invulling

De verdringingsreeks is gebaseerd op landelijke afspraken. De categorieën 1 en 2 van de verdringingsreeks zijn landelijk vastgelegd. Voor categorie 1.3 'voorkomen van onomkeerbare schade aan natuur' zijn voor Limburg een viertal gebieden (Mariapeel, Grootte peel, Ringselven en Loozerheide) op de landelijke kaart (<https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/handboek-water/thema-s/watertekort/verdringingsreeks>) vastgesteld.

Instellen onttrekkingsverbod uit oppervlaktewaterlichamen (droogtefase 1/geel)

In de fasering, zoals opgenomen in het Operationeel bestrijdingsplan droogte en als bijlage 1 gevoegd bij deze beleidsregel, wordt een onttrekkingsverbod ingesteld als de afvoer in meer dan 35% van de referentiebekken (zie ook bijlage 1) in de onderscheiden gebieden lager is dan de basisafvoer (10% van de maatgevende piekafvoer). Het onttrekkingsverbod geldt dan voor alle oppervlaktewaterlichamen, tenzij één van de hieronder vermelde uitzonderingssituaties van toepassing is. Het onttrekkingsverbod is niet van toepassing op Rijkswateren die binnen het beheergebied van het waterschap liggen.

Uitzonderingen op onttrekkingsverbod

Het onttrekkingsverbod geldt niet voor de volgende uitzonderingen (limitatief):

1. Het verbod geldt niet voor de volgende (delen van) oppervlaktewaterlichamen (voldoende water):
 - Niers
 - Swalm
 - Roer
 - Geleenbeek (traject benedenstrooms van meetpunt Brommelen)
 - Heukelomsebeek: het gedeelte gelegen tussen de Maas en de stuw aan de Zeedijk
 - Eckeltsebeek: het gedeelte gelegen tussen de Maas en de Spitsbrug
 - Neerbeek: het gedeelte gelegen tussen de Maas en Winkelmolenstuw
 - Oostrumsche Beek: het gedeelte gelegen tussen de Maas en de watermolen aan de St. Wilbertsweg te Geysteren
 - Boschmolenplas.
2. Veedrenking middels een weidepomp, mits niet mechanisch aangedreven.
3. Onttrekkingen uit een oppervlaktewaterlichaam ten behoeve van kapitaalintensieve teelten. Ter voorkoming van grote economische schade wordt het onttrekken van oppervlaktewater ten behoeve van kapitaalintensieve teelten uitgezonderd van het onttrekkingsverbod in fase geel. Tot de kapitaalintensieve teelten worden teelten gerekend met een opbrengst van meer dan

€ 10.000 per ha. De in onderstaande lijst met klasse-indeling kapitaalintensieve teelt, gebaseerd op de NSO typering van de Wageningen University & Research.

Klasse 'Niet kapitaalintensief' (Gemiddelde saldi <€10.000 €/ha)	Klasse 'Kapitaalintensieve teelt' (gemiddelde saldi >€10.000/ha)
Grasland Snijmais & suikermais Granen Suikerbieten Luzerne Graszaad Groenbemesters (o.a. koolzaad) Graszodenteelt Sojabonen Spinazie Schorseneren Spitskool	Asperges, Slateelten Prei Hard- en zacht fruit Boomteelten Teelt van heesters, Conserventeelten (wortels, bonen e.d.) Zaadveredelingsteelten (o.a. bloemzaad) Consumptie-aardappelen Pootaardappelen Uien Bloemkool Rode Kool Broccoli Lelies
Overige teelten niet genoemd onder klasse kapitaalintensieve teelt	

4. Subirrigatie
Subirrigatie is een vorm van irrigatie waarbij water aan oppervlaktewater wordt onttrokken en via een regelbaar drainagesysteem wordt gefiltreerd in het perceel. Dit is doorgaans een meer efficiënte manier van watergebruik dan de traditionele manier met haspelberegening. Vanwege het efficiëntere watergebruik kan een uitzondering op het verbod op het onttrekken van oppervlaktewater voor subirrigatie worden gemaakt.
5. Pilotstudies
Het onttrekkingsverbod geldt niet voor met name te noemen pilotstudies die zijn gericht op het bijdragen aan waterconservering. Deze studies zijn onder meer gericht op het verwerven van kennis en inzicht op het gebruik van water en waterconservering – ook in perioden van een (dreigend) watertekort - en zijn naar hun aard kleinschalig en tijdelijk.
6. Bewatering jonge boomaanplant openbaar gebied en sportvelden.
Een groot maatschappelijk belang wordt toegekend aan de bewatering van jonge boomaanplant in het openbaar gebied en voor sportvelden. In beperkte mate wordt toegestaan dat oppervlaktewater wordt onttrokken aan de Geul en de Gulp voor dit doel. Hiermee kunnen maatschappelijke kosten worden bespaard.
Aan deze uitzondering zijn de volgende voorwaarden verbonden:
 - Bedrijven, sportcomplexen of gemeenten moeten onttrekkingen melden. Zij doen dat door de datum van onttrekking, de plek van onttrekking en het aantal kubieke meters water dat per week wordt onttrokken te mailen naar Handhaving@waterschaplimburg.nl;
 - Er mag uitsluitend worden onttrokken vanaf in onttrekkingsverbod aangegeven plekken bij de Geul en de Gulp;
 - Per bedrijf (werkend voor een gemeente op sportcomplex) of per gemeente/sportcomplex (die zelf onttrekken) mag per dag maximaal 100 m3 worden onttrokken;
 - Het onttrokken water moet bestemd zijn voor jonge boomaanplant in het openbaar gebied of voor sportvelden;
 - Jonge boomaanplant kenmerkt zich door onvoldoende worteling waardoor afsterven als gevolg van droogte dreigt.

Instellen beperkingen t.a.v. onttrekkingen voor kapitaalintensieve teelten (droogtefase 2/oranje)

In een situatie van voortdurende droogte wordt de in het Operationeel bestrijdingsplan droogte opgenomen droogtefase 2 (fase oranje) bereikt. Zie bijlage 1 bij deze beleidsregel.

In deze fase worden beperkingen ingesteld aan het onttrekken aan oppervlaktewater t.b.v. kapitaalintensieve teelten. Deze beperkingen houden het volgende in:

- a. Onttrekkingen ten behoeve van beregening van kapitaalintensieve teelt in de vorm van hard fruit zijn alleen toegestaan tussen 10:00 uur en 18:00 uur;
- b. Onttrekkingen ten behoeve van beregening van kapitaalintensieve teelten, niet zijnde hard fruit, zijn alleen toegestaan tussen 22:00 uur en 06:00 uur.

De 6 uitzonderingen zoals benoemd onder droogtefase 1/geel blijven actief in droogtefase 2/oranje.

Instellen volledig verbod op onttrekking van oppervlaktewater (droogtefase 3/rood)

In een situatie van nog verder voortdurende droogte wordt de in het operationeel bestrijdingsplan droogte opgenomen droogtefase 3 (fase rood) bereikt. Zie bijlage 1 bij deze beleidsregel.

In deze fase worden alle nog toegestane onttrekkingen verboden.

Ontheffing van de ingestelde onttrekkingsbeperkingen

Een onttrekkingsverbod is een noodmaatregel die wordt ingesteld om ertoe bij te dragen dat de meest belangrijke functies waarvoor oppervlaktewater nodig is ingevuld kunnen blijven worden. In de (regionale) verdringingsreeks is de (wettelijke) rangorde van functies opgenomen. Met het instellen van een onttrekkingsverbod wordt bijgedragen aan de in de verdringingsreeks opgenomen rangorde van gebruik van het (nog) beschikbare water. Door opname van uitzonderingen én het mogelijk maken van ontheffingen kan de betekenis van het verbod afnemen en kan daardoor een juiste toepassing van de verdringingsreeks worden gefrustreerd. Het geven van een ontheffing moet dus een uitzondering zijn. Aanvragen om incidentele ontheffing worden getoetst op de volgende aspecten:

1. Is er sprake van een groot maatschappelijk belang?
2. Is er sprake van het ontbreken van een redelijk alternatief?
3. Zijn de nadelige effecten voor het oppervlaktewaterlichaam niet te groot?

Het onttrokken debiet moet substantieel kleiner zijn dan de actuele afvoer van de beek (max. 25%); Als tenminste 2 van de 3 toetsingspunten bevestigend beantwoord worden, dan kan in principe een incidentele ontheffing verleend worden. In de ontheffing wordt de verplichting opgenomen een logboek bij te houden, waarin wordt vastgelegd wanneer, hoeveel, voor wie (welk doel) is onttrokken.

Besluitvorming en bekendmaking

Het besluit tot het instellen van het onttrekkingsverbod uit oppervlaktewater en eventuele aanvullende onttrekkingsbeperkingen uit oppervlaktewater conform deze beleidsregel worden, namens het dagelijks bestuur, genomen door de portefeuillehouder of diens plaatsvervanger. Dat geldt ook voor het besluiten op verzoeken om ontheffing van het ingestelde onttrekkingsverbod.

Het besluit wordt bekend gemaakt via het plaatsen van een bekendmaking in het (digitale) waterschapsblad. Ook worden de bekendmaking en een nieuwsbericht op de internetsite van het waterschap (www.waterschaplimburg.nl) geplaatst. Verder wordt via persberichten in de regionale nieuwsmedia (kranten, radio en televisie) aandacht gevraagd voor de instelling van het onttrekkingsverbod en eventuele aanvullende onttrekkingsbeperkingen.

Rechtsbescherming

Tegen het besluit tot het vaststellen van een beleidsregel en tegen een besluit tot het instellen van een onttrekkingsverbod of -beperking staat geen bezwaar en beroep open.

Afwijking van de beleidsregel

Op basis van artikel 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht moet worden gehandeld in overeenstemming met de beleidsregel. Dit geldt niet als onverkort hanteren van de beleidsregel voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Het moet dan gaan om situaties die bij het opstellen van de beleidsregel niet zijn voorzien. Of dit aan de orde is wordt per concreet geval beoordeeld.

Afbouw en intrekking algeheel onttrekkingsverbod

Afbouw en intrekking van het ingestelde algeheel onttrekkingsverbod vindt plaats conform de in het Operationeel bestrijdingsplan droogte opgenomen fasering.

De afbouw en intrekking wordt via de internetsite van het waterschap en de regionale media (kranten, radio en televisie) bekend gemaakt. Ook de intrekking van het onttrekkingsverbod is gemandateerd aan de portefeuillehouder of diens plaatsvervanger.

Het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg

Ir. E.J.M Keulers MMO, secretaris-directeur

S.M.M. Borgers, dijkgraaf

Bijlage 1 Droogtecriteria en referentiebeken

Onderstaande tabellen zijn overgenomen uit het Operationeel Bestrijdingsplan Droogte 2.0.

Tabel 1 Droogtefasen

Fasenummer	Fasekleur	Korte omschrijving	Coördinatie:
Reguliere situatie	Groen	Er is op alle 3 de indicatoren sprake van een normaal beeld.	Volledig in de lijn. In de CRK wordt droogtebeeld realtime gevolgd.
1. Dreigend watertekort	Geel	Op 2 of 3 van de indicatoren zien we afwijking binnen bandbreedte geel	Volledig in de lijn, start van regieteam droogte. Inzet van 1 ^e set droogtmaatregelen zie bijlage
2. Feitelijk watertekort	Oranje	Op 2 of 3 van de indicatoren zien we afwijking binnen bandbreedte oranje	Regieteam droogte en afstemming naar DB-lid (wekelijks) Inzet 2 ^e set droogtmaatregelen.
3. Droogtecrisis	Rood	2 van de 3 indicatoren door grenswaarde rood en afvoer Maas 15 m ³ /s of lager	Opschaling naar crisisorganisatie onder leiding van operationeel leider. met BT, Droogteresponsteam

Tabel 2 Criteria per droogtefase

Fase	Neerslagtekort Limburg	Afvoerdebiet Limburgse beken (24u-gemiddelde)	Grondwaterbeeld Midden & Noord Limburg	Afvoer Maas (24u-gemiddelde)
Dashboards	O.b.v. 3 KNMI stations: <ul style="list-style-type: none"> Gebied Noord: Arcen en Ell Gebied Zuid: Maastricht 	O.b.v. monitoringslijst beken	O.b.v. totaal aantal grondwaterbollen per deelgebied	Alleen hanteren voor faseovergang oranje /rood
0 – Groen (Situatie normaal)	Periode april – mei: Neerslagtekort: 0 – 75 mm Periode juni – september: Neerslagtekort: 75 – 125 mm	<35% van het <u>totaal aantal beken</u> : Afvoer < basisafvoer	<35% van de <u>grondwaterbollen</u> : Geel of rood	Afvoer : > 100 m ³ /s
1 – Geel (Situatie dreigend watertekort)	Periode april – mei: Neerslagtekort: 75 – 125 mm Periode juni – september: Neerslagtekort: 125 – 200 mm	35 – 60% van het <u>totaal aantal beken</u> : Afvoer < basisafvoer	35 – 60% van de <u>grondwaterbollen</u> : Geel of rood	Afvoer: 25 – 100 m ³ /s
2 – Oranje: (Feitelijk watertekort)	Periode april – mei: Neerslagtekort: 125 – 200 mm Periode juni – september: Neerslagtekort: 200 – 350 mm	60 – 80% van het <u>totaal aantal beken</u> : Afvoer < basisafvoer	60 – 80% van de <u>grondwaterbollen</u> : Geel of rood	Afvoer: 16 – 25 m ³ /s (i.v.m. stuwpeil Belfeld- Grave)
3 – Rood: (Droogtecrisis)	Periode: - Neerslagtekort > 350 mm	≥80% van het <u>totaal aantal beken</u> : Afvoer < basisafvoer	≥80% van de <u>grondwaterbollen</u> : Geel of rood Of ≥40% van de <u>grondwaterbollen</u> : Rood	Afvoer: < 16 m ³ /s

Tabel 3 : Referentiebeken voor beoordeling afvoer. Mocht als gevolg van aanpassingen in het meetnet of werkzaamheden aan een beek een meetpunt (tijdelijk) vervallen dan wordt op dat moment met een verkorte lijst gewerkt.

Beken Gebied a: Noord- en Midden Limburg (14)	Beken Gebied b: Zuid-Limburg/Heuvelland (9)
Kwistbeek Neerbeek Loobeek Roer Lollebeek Vlootbeek Thornerbeek Everlose Beek Swalm Uffelsebeek Niers Oostrumschebeek Tungelroysebeek Eckeltsche beek Lingsforterbeek Groote Molenbeek (Hoekerhof, Kleefsedijk) Roggelsebeek	Rode Beek (Susteren) Vloedgraaf Jeker Selzerbeek Gulp Worm Geul (Cottessen, Meerssen) Voer Eyserbeek Geleenbeek (Brommelen)